

Schoonschip - Khu nhà ở nổi, Amsterdam – Hà Lan

Kinh nghiệm tổ chức không gian ở bền vững thích ứng biến đổi khí hậu

Schoonschip – Floating houses, Amsterdam – Netherlands. Experience of sustainable living space to adapt to climate change

Giáp Thị Minh Trang

Tóm tắt

Trong bối cảnh biến đổi khí hậu hiện nay các loại hình nhà ở thích hợp với môi trường là đề tài thu hút được nhiều mối quan tâm trên toàn cầu. Khu dân cư Schoonschip ở Amsterdam, Hà Lan là một dự án được khởi xướng bởi một cộng đồng người dân có cùng một mong muốn.

Sau 12 năm nỗ lực không ngừng học hỏi và tìm tòi, cộng đồng với hơn 100 thành viên và 46 hộ gia đình, họ đã thành công trong việc xây dựng một cụm dân cư tiên phong trong lĩnh vực tạo nên một môi trường ở bền vững. Điều đặc biệt hơn nữa, đây là một khu nhà ở được xây dựng trên mặt nước, bao gồm 30 ngôi nhà nổi, một hệ thống cầu tàu liên kết các công trình và bờ kênh Johan van Hasseltkanaal thuộc sông IJ. Dự án bao gồm nhiều giải pháp sử dụng các nguồn năng lượng tự nhiên, một mạng lưới thông minh (smart-grid) kết nối toàn bộ nhà nổi để có thể hỗ trợ nhau, tiên phong trong các biện pháp tái sử dụng các loại chất thải. Bài viết giới thiệu về quá trình hình thành và phát triển dự án, các giải pháp kiến trúc và công nghệ giúp Schoonschip được mệnh danh là cụm nhà ở nổi bền vững nhất hiện nay.

Từ khóa: nhà nổi, bền vững, cộng đồng

Abstract

In the context of climate changing, types of housing that are suitable for the environment are a topic that has attracted a lot of attention worldwide. The Schoonschip neighborhood in Amsterdam, Netherlands is a project initiated by a community of people who share a similar desire. After 12 years of continuous efforts to learn and explore, a community of more than 100 members and 46 households, they have succeeded in building a pioneer residential cluster in the field of creating a sustainable living environment. Even more special, a housing area built on water, including 30 floating houses, a jetty connecting the structures and the banks of the Johan van Hasseltkanaal on the IJ River. The project includes many solutions using natural energy sources, a smart-grid connecting the entire floating house to support each other, pioneering measures for the re-use of all types of waste. This paper introduces the process of project formation and development, architectural solutions and technology that help Schoonschip be named the most sustainable floating housing cluster today.

Key words: floating house, sustainable, community

TS. Giáp Thị Minh Trang

Bộ môn Nhà ở, Khoa Kiến trúc

ĐT: 0375746436

Email: tranggtm@hau.edu.vn

Ngày nhận bài: 26/01/2021

Ngày sửa bài: 9/03/2021

Ngày duyệt đăng: 31/03/2021

Đặt vấn đề

Là một đất nước ven biển có hơn một phần ba diện tích lãnh thổ nằm thấp hơn độ cao mặt nước biển, Hà Lan luôn phải đối mặt và tìm mọi giải pháp để đối phó với “nước”. Thành phố Amsterdam nằm ven hai con sông IJ và sông Amstel, với một hệ thống kênh nước dày đặc. Nhà nổi, nhà thuyền (floating boat, boat house) là loại hình nhà ở rất quen thuộc ở Amsterdam. Gần như trong tất cả các con kênh của thành phố chúng ta đều có thể thấy nhà thuyền hay nhà nổi lênh đênh ven bờ. Khu vực nhà nổi đầu tiên ở Amsterdam được xây dựng một cách quy củ đã hoàn thiện năm 2011 nằm ở Steigereiland quận IJburg do Tập đoàn Phát triển Waterbuurt West VOF đầu tư. Dự án cụm nhà ở nổi thứ hai ở Amsterdam được thiết kế và có một chiến lược rất rõ ràng mang tên Schoonschip tức “Thuyền sạch”. Trong phạm vi của bài viết tác giả xin giới thiệu kỹ hơn về dự án Schoonschip.

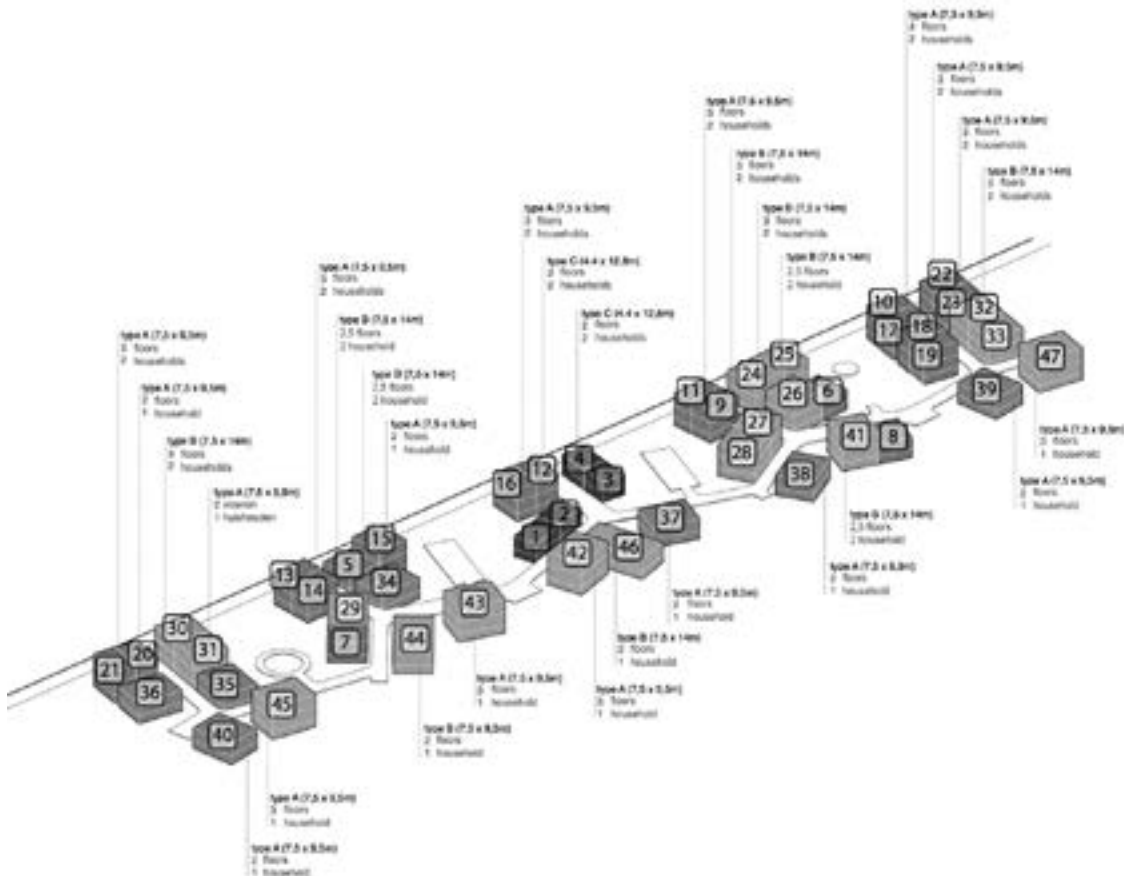
Ý tưởng của dự án xuất phát từ nguồn cảm hứng của Marjan de Blok sau khi tìm hiểu về công trình nổi Gewoonboot, một công trình đậm tính bền vững. Marjan de Blok đã quyết định, cô muốn được sinh sống trong một môi trường bền vững như vậy. Cùng Thomas Sykora - người bạn đồng sáng lập dự án, rất nhanh chóng họ đã thu hút được một cộng đồng nhỏ có một tư tưởng giống nhau. Họ có hai mục đích chính: tổ chức một cộng đồng có sự gắn kết cao, có nhiều hoạt động chung và xây dựng môi trường ở bền vững.

Quá trình phát triển dự án

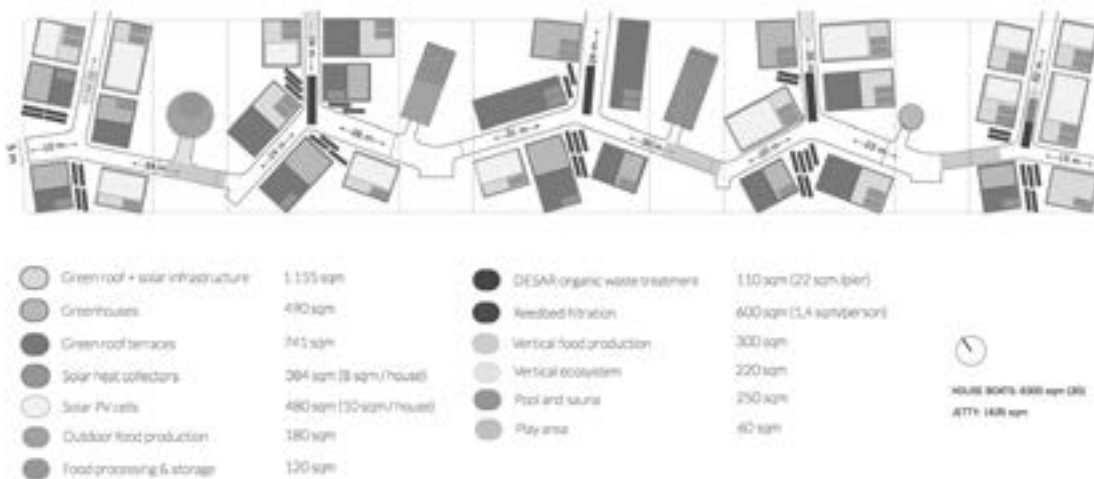
Cộng đồng Schoonschip đã mất 8 năm xây dựng dự án kể từ khi Marjan de Blok nảy ra ý tưởng cho đến khi những ngôi nhà đầu tiên được triển khai. Họ đã trải qua rất nhiều giai đoạn trong quá trình phát triển dự án: xây dựng chiến lược cho dự án, đấu thầu khoảng nước lựa chọn để xây dựng, xin

Hình 1. Khu nhà nổi Schoonschip, Amsterdam, Hà Lan

Hình 2. Bản quy hoạch và phân chia các ngôi nhà nổi

Hình 3. Sơ đồ ý tưởng các giải pháp bền vững cho khu nhà nổi Schoonschip

cấp phép xây dựng nhà nổi, xin tài trợ cho dự án, nghiên cứu các giải pháp xây dựng bền vững, vv...

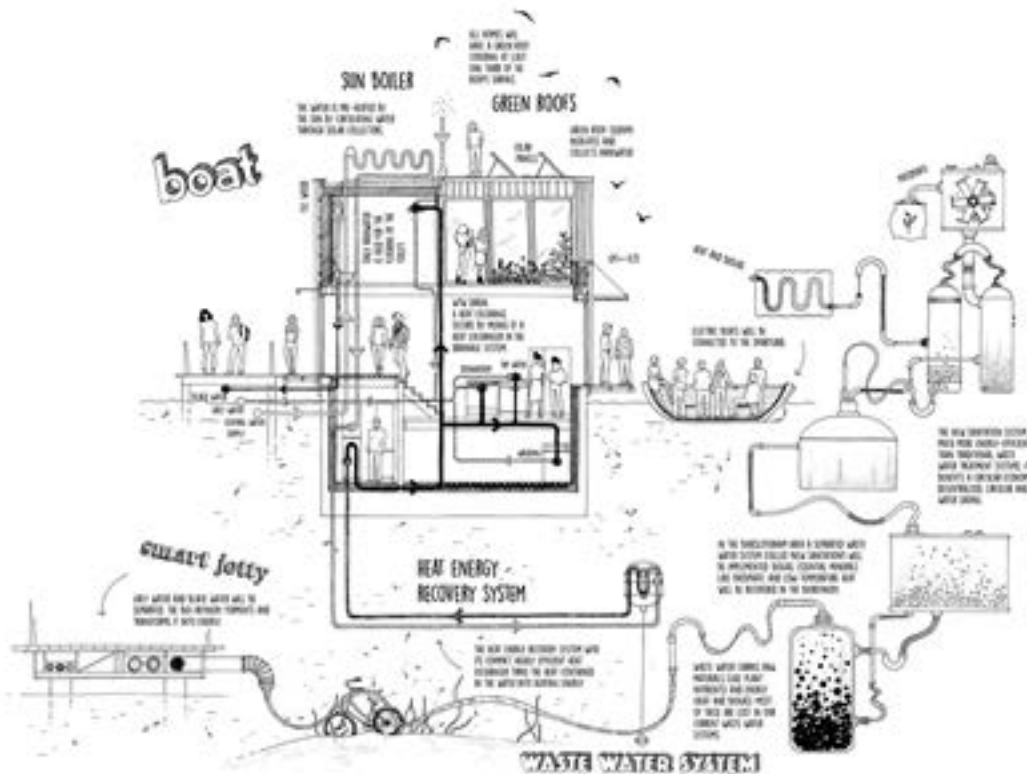
Hình thức hoạt động của cộng đồng cũng đã nhiều lần phải thay đổi: foundation, association. Phụ thuộc vào việc quá trình triển khai dự án cần đến hình thức tổ chức như thế nào để phù hợp với công việc và chính sách pháp lý của Hà Lan để phục vụ thuận lợi nhất nhất cho dự án.

Quy hoạch và Kiến trúc

Trước pháp luật sở hữu đất Amsterdam, nhà nổi không được cấp giấy phép sở hữu, vì vẫn được quy là tài sản di động. Hiệp hội đã mất rất nhiều thời gian và công sức đàm

phán với chính quyền thành phố và nhiều văn phòng luật sư để tìm ra giải pháp tốt nhất. Cuối cùng họ cũng đạt được mục đích. Chính quyền đã phải đưa ra một quy định mới mà trước đây ở Hà Lan chưa từng có. Cả khu vực xây dựng được chia thành 31 đơn vị nhỏ, trong đó một phần được tính làm cầu tàu liên kết các công trình, 30 khoảnh mặt nước còn lại được cấp phép xây dựng nhà ở nổi.

Space & Matter là một công ty tư vấn thiết kế kiến trúc, phát triển đô thị, với phương châm: cải thiện môi trường nhân tạo và liên kết cộng đồng. Họ bắt đầu lên kế hoạch quy hoạch cho Schoonschip từ năm 2010 và đến nay vẫn đang tiếp tục hỗ trợ cộng đồng phát triển dự án. Nhiệm vụ thiết

Hình 4. Sơ đồ hệ thống trang thiết bị bền vững

kế là tổ chức chỗ ở cho 46 hộ gia đình trên 30 khoảnh mặt nước trong kênh Johan van Hasseltkanaal. Space & Matter đã chia diện tích xây dựng dài 218 m và rộng 44 m thành 5 cụm công trình, mỗi cụm có 6 nhà nổi được kết nối với đất liền và với nhau bằng 5 con cầu tàu. Ngoài nhà ở nổi, họ còn đề xuất thêm các không gian sử dụng chung cho cộng đồng như: khu vui chơi trẻ em, vườn nổi trồng rau, bể bơi, sân thể thao.

30 công trình nhà nổi được thiết kế bởi 19 đơn vị khác nhau. Các công ty tư vấn hầu hết đều có kinh nghiệm với công trình nhà nổi. Tuy nhiên, trong quá trình thiết kế và thi công họ đều phải tuân theo các tiêu chí và quy định chung của Hiệp hội Schoonschip. Theo quy hoạch tổng thể sẽ có hai kích thước cho mỗi khoảnh mặt nước để xây dựng công trình: chiều rộng 7,5 mét, chiều dài là 9,5 hoặc 14 mét. Chiều cao công trình 2 hoặc 3 tầng. Để tránh xây dựng các công trình cao hơn mức quy định, họ đã tận dụng phần dưới mặt nước, thành tầng bán hầm. Một số khoảnh mặt nước được thiết kế đáp ứng nhu cầu riêng của từng hộ gia đình. Như vậy, theo modul trên căn hộ bé nhất có diện tích khoảng 60 m², và căn hộ lớn nhất 3 tầng, với diện tích hơn 190m². Ngoài ra dự án có đề xuất thêm một modul 6x18m, để xây dựng 4 căn hộ cho thuê, nhằm mục đích có thêm thu nhập cho cộng đồng để duy trì các hoạt động chung. Do diện tích xây dựng không quá lớn nên modul này đã hạn chế được sử dụng.

Các công trình nhà nổi đã được xây dựng lắp ráp trên mặt đất. Hầu hết phần thi công được hoàn thiện trong khu Achtersluispolder ở Zaandam cách vị trí của dự án gần 7km. Sau khi hoàn thiện công trình, các ngôi nhà được di chuyển theo đường thủy và được đặt vào vị trí theo bản quy hoạch.

Giải pháp bền vững

Công ty Metabolic là đơn vị tư vấn về các giải pháp bền vững cho Schoonschip, họ bắt đầu tham gia vào dự án từ năm 2013. Theo chiến lược của Metabolic quá trình thực hiện được chia thành 3 giai đoạn.

Giai đoạn thứ nhất tập trung vào xây dựng 5 cầu tàu và 30 công trình. Trong quá trình thiết kế họ phải chọn vật liệu tuân theo các quy định chung. Thứ nhất, vật liệu xây dựng phải là vật liệu bền vững, tự nhiên, thậm chí là nguyên liệu thô như: gỗ vụn ép, gỗ tái tạo, gỗ sợi to, sợi đay, thậm chí có nhà được cách nhiệt bằng rơm. Họ đã đưa ra một danh sách đánh giá các loại vật liệu xây dựng theo tiêu chí bền vững. Các loại vật liệu được chia thành ba nhóm và được ký hiệu với ba màu: xanh, vàng, đỏ. Đỏ là vật liệu khuyến cáo không được sử dụng, xanh là vật liệu khuyến khích sử dụng, và các vật liệu đánh dấu màu vàng là các loại chỉ nên sử dụng khi thực sự cần thiết hoặc không có trong danh sách màu xanh. Dựa vào đây chủ nhà, các đơn vị thiết kế và thi công có thể so sánh và lựa chọn các loại vật liệu phù hợp nhất để xây dựng các công trình đạt tiêu chuẩn bền vững. Theo lời giới thiệu trên trang web của nhóm: “đối với vật liệu bền vững, đã có nhiều lựa chọn hơn chúng tôi hình dung lúc ban đầu, về cơ bản chúng tôi đều hài lòng và sử dụng danh sách vật liệu rất hiệu quả. Sau khi xây dựng các ngôi nhà đều đạt tiêu chuẩn đáp ứng nhu cầu của chúng tôi.”

Tiêu chí thứ hai là chọn các loại vật liệu địa phương, gần công trình. Mục đích là để tiết kiệm công vận chuyển và kèm theo đó là hạn chế khí thải CO₂ của các phương tiện vận chuyển. Theo kế hoạch ban đầu đề xuất, để tiết kiệm phí và công vận chuyển, và để nhận được nhiều ưu đãi hơn, họ sẽ gom các loại vật liệu giống nhau để cùng đặt hàng. Trên thực tế, việc này đã không thể làm được do tiến độ thi công không

Hình 5-6. Vườn nổi trồng rau và cây xanh

khớp nhau, các bản thiết kế cũng khác nhau nhiều, và một phần do thiếu nhân lực kiểm soát số lượng và khối lượng cần đặt. Các đơn vị cung cấp vật liệu cũng không linh hoạt vì số lượng đặt hàng không quá lớn.

Giai đoạn hai được tính từ khi tất cả các nhà nổi, cầu bê được hoàn thiện và có thể bắt đầu xây dựng cơ sở hạ tầng chung cho cả cụm dân cư. Đầu tư chính trong giai đoạn này bao gồm ba lĩnh vực. Thứ nhất, là mua và lắp đặt các công nghệ năng lượng tái tạo. Thứ hai, hệ thống quản lý trên mạng (web online) được khởi động. Cư dân Schoonschip có thể theo dõi họ đã tiêu thụ bao nhiêu năng lượng điện, nước, có bao nhiêu chất thải. Thứ ba, các không gian cộng đồng được xây dựng: vườn rau, bể bơi, xông hơi, kho.

Sau khi hoàn thiện dự án, giai đoạn thứ ba sẽ tập trung vào nâng cấp và cải tiến hệ thống kỹ thuật, nâng cao khả năng lưu trữ năng lượng tự nhiên. Ngoài ra, họ sẽ xây dựng một số mô hình kinh doanh để tăng thêm thu nhập cho

những chi trả chung của cộng đồng. Ví dụ mô hình thuê nhà ở trọ quen thuộc BB (Bed and Breakfast).

Để được mệnh danh là khu nhà ở nổi bền vững nhất hiện nay, cộng đồng Schoonschip đã xây dựng tiêu chí và có một chiến lược rất rõ ràng. Họ luôn miệt mài tìm hiểu và học hỏi kinh nghiệm từ nhiều đơn vị. Bảng liệt kê sau đây tổng hợp các giải pháp bền vững được áp dụng cho dự án “thuyền sạch”.

Các thiết bị và cơ sở hạ tầng được sử dụng trong khu nhà nổi Schoonschip

Các thiết bị và cơ sở hạ tầng được sử dụng trong khu nhà nổi Schoonschip (Bảng 2)

Hệ sinh thái

Khi cộng đồng Schoonschip tới kênh Johan van Hassalt năm 2010, nơi đây còn tương đối hoang sơ, nhưng họ đã

Bảng 1.

2008	Ý tưởng của dự án được hình thành
2009	Tài trợ từ “Ban quản lý thí nghiệm nhà ở” Tỉnh Bắc-Hà Lan cho cộng đồng vay tiền
2010	Chọn được vị trí xây dựng: Johan van Hasseltkannaal, Amsterdam
2011	Thành lập Schoonschip Foundation: thường xuyên tổ chức họp trao đổi công việc Đơn vị Space&Matter lên kế hoạch quy hoạch tổng thể
2013	Công ty Metabolic tư vấn các giải pháp bền vững cho dự án Dự án đạt được nhiều giải thưởng: - Giải 1: Giải thưởng P-Nuts, dành cho các dự án sáng kiến bền vững; - Giải 1: Giải thưởng Twynstra Gudde Nieuwe Nuts Award; - Giải 2: Ý tưởng đẹp nhất của P-nuts. Đấu thầu thành công khoảnh nước 218 x 44 m trong kênh Johan van Hasseltkannaal
2016	GridFriend nhận được tài trợ từ Quý Châu Âu để nghiên cứu một dự án phát triển công nghệ lưới điện thông minh. Họ đã chọn Schoonschip để xây dựng hệ thống “smartgrid”. Thành công xin giấy phép xây dựng và các công trình nhà nổi đầu tiên được đưa vào vị trí. Thành lập Cooperative Association.
2018	Thành lập: Owner Association. Dưới hình thức này các thành viên bị ràng buộc chặt chẽ hơn vào các điều lệ chung.
2019	Thành lập: Pionner Vassel - “Con tàu tiên phong”. Tổ chức hoạt động như “một phòng thí nghiệm sống”, đề xuất và định hướng lối sống bền vững cho cư dân, tổ chức các hoạt động cộng đồng chung.

Bảng 2. Các vấn đề liên quan đến nước

Nước mưa	Hệ thống gom mưa trên mái kết hợp với mái xanh	Điều luật chứa nước mưa của TP Amsterdam rất nghiêm khắc, nên gom nước mưa không bắt buộc
Vòi hoa sen	Tiết kiệm nước	Được kết hợp với hệ thống tuần hoàn nước,
	Tiết kiệm điện	Nước ấm được làm nóng qua hệ bơm nhiệt
Bồn cầu	Bồn cầu tiết kiệm nước	Có độ hút cao, sử dụng 1,5l/lần xả
Xử lý nước thải	Nước xám: thải từ nhà bếp, máy giặt	Nước xám: thoát qua hệ thống nước thải của đô thị
	Nước đen: nước thải bồn cầu	Nước đen: được kết nối với trạm xử lý nước thải. Khí sinh học từ nước thải đen đưa vào sử dụng để sản xuất điện (ô tô cũng có thể sử dụng điện đó), phát phát từ nước thải có thể làm phân bón.
Nước trong kênh	Nước lợ	Không đưa vào hệ thống để sử dụng được
Trên mặt nước	Chống nước rò vào chống bồng bênh	Hệ thống chống nước được xử lý trong quá trình xây dựng công trình trên cạn
	Chống bồng bênh, chống chảnh	Công trình được xây dựng trên một đế bê tông và được giữ vững với hai cái cột được neo xuống dưới đáy sông
Các giải pháp liên quan đến điện		
Hệ thống phát điện	Các loại thiết bị hấp thụ năng lượng tự nhiên: pin mặt trời, thái dương năng, máy bơm nhiệt	Thử nghiệm hệ thống điện thông minh (smart grid): thu và tích điện thừa, và phát lại cho toàn bộ cư dân trong cộng đồng khi cần thiết
Thiết bị gia dụng:	Các thiết bị điện trong nhà được liệt kê năng suất, để tính nguồn điện cung cấp thích hợp cho từng thiết bị	Tất cả các nhà đều được lắp đặt một hệ thống công tắc tự ngắt điện. Công tắc sẽ tự cắt điện cho các thiết bị khi không sử dụng.
Ánh sáng nhân tạo	Dùng đèn LED, 2-4 W/m ²	Đây là mức thấp hơn so với tiêu chuẩn, nhưng đủ theo mức khuyến khích đối với nhà ở
	Cách nhiệt công trình	Sử dụng vật liệu tự nhiên
	Tiết kiệm điện	Sử dụng hệ thống bơm nhiệt
	Các cửa sổ lớn được quay hướng nam	Đón ánh nắng vào mùa đông, mùa hè có hệ chống nóng che lại
	Hệ thống sưởi thông minh	Nhiệt độ trong các phòng được điều chỉnh theo thời gian sử dụng
Máy giặt	Tiết kiệm điện và nước	Sử dụng điện từ pin mặt trời, máy giặt có thể tiếp nhận nước ấm trước từ hệ thống bơm nhiệt
	Sử dụng chung máy giặt	Có phòng laundry trong không gian cộng đồng
Tủ lạnh	Tủ lạnh tiết kiệm điện, Chia ngăn theo chức năng	Tủ lạnh được chia nhiều ngăn có nhiệt độ khác nhau, phù hợp cho các loại thực phẩm khác nhau

nhận thấy khu vực này chứa ẩn nhiều tiềm năng có thể phát triển một hệ sinh thái hỗn hợp.

Mục đích của nhóm là đưa ra một chiến lược phát triển một hệ sinh thái nước phong phú, sử dụng ít tài nguyên và không cần bảo trì nhiều. Trên nguyên lý chuyển tiếp giữa rỗng và đặc (porosity), khô và ướt họ muốn tạo ra một môi trường có thể tự phát triển. Ví dụ, quần lưới xung quanh một quả bóng và cho xuống nước, như vậy có thể tăng bề mặt bám cho hệ động thực vật. Khi đó sinh vật, tảo sinh sản sẽ trở thành thức ăn thu hút các loài cá, côn trùng, và kèm theo đó là các loại động vật lưỡng cư và chim chóc.

Do đây là một khu công nghiệp cũ, bị bỏ trống lâu năm nên đất và nước bị ô nhiễm nặng. Hệ sinh thái nước sẽ giúp làm sạch nước trong kênh, đảm bảo môi trường sống tốt hơn cho cư dân Schoonschip nói riêng và toàn khu vực nói chung. Đến đầu xuân năm 2020 họ đã đặt được một số vườn nổi được làm bằng những vật liệu tự nhiên. Để thử nghiệm họ đã làm hai loại vườn khác nhau: vườn nổi (floating garden) và vườn bè (garden raft). Cho đến nay, các mảnh vườn nhỏ

đã thu hút được một số các loài động vật như chim lặn, thiên nga, vịt, chim cuốc.

Nhìn thấy những nỗ lực và thành quả đạt được của cộng đồng Schoonschip, Hội đồng Amsterdam đã bàn giao quyền quản lý cả phần trên bờ trong kênh Johan van Hasseltkade cho cư dân Schoonschip. Như vậy họ đã có thể tiếp tục triển khai dự án sinh thái trên một quy mô lớn hơn, kết hợp ven bờ và mặt nước tạo nên một cảnh quan phong phú, xanh, sạch và đa dạng hơn.

Kết luận

Tính cho đến nay dự án Schoonschip đã kéo dài 12 năm kể từ khi ý tưởng tạo nên một môi trường ở bền vững trên mặt nước được ra đời. Các thành viên của cộng đồng đã làm việc không ngừng để tìm ra những giải pháp tốt nhất để đạt được ước mơ của mình. Dự án bị kéo dài một phần do họ đã cố gắng lắng nghe tất cả các mong muốn và nhu cầu của từng thành viên, vì xuất phát điểm đây là một tổ chức do các thành viên tự khởi xướng và tự điều hành để phục vụ cho

chính bản thân họ. Việc chọn một đơn vị thiết kế chung cho tất cả các hộ gia đình sẽ có thể giúp tiến độ của dự án nhanh hơn, nhưng như vậy khu Schoonschip sẽ không có được bộ mặt phong phú như bây giờ. Nếu không đấu tranh để có thể xây dựng và chấp nhận nhà nổi là tài sản kiên cố thì thay vì 46 hộ sẽ chỉ có 30 hộ gia đình. Các giải pháp bền vững của Schoonschip được công nhận là hiện đại, bền vững và tiên phong nhất hiện nay. Để đạt được tất cả những điều đó họ đã mất rất nhiều thời gian và công sức để tìm ra được các lựa chọn tốt nhất.

Họ không chỉ hướng tới việc tạo nên một cụm dân cư đơn thuần để giải quyết vấn đề chỗ ở. Với những trang thiết bị mới nhất, với những thí nghiệm công nghệ chưa từng có, họ đã và vẫn đang tiếp tục thử nghiệm để tạo nên một môi trường ở hòa nhập với thiên nhiên và bền vững nhất có thể. Hơn thế nữa họ rất cởi mở chia sẻ những kinh nghiệm, những khó khăn và những gì họ đạt được tới cộng đồng lớn hơn, mục đích để hỗ trợ những người có mong muốn đến với một lối sống bền vững và hiện đại để cùng chung tay bảo vệ môi trường. Schoonschip đã đạt được mục đích và xứng đáng với cái tên của nó: “thuyền sạch”./.

Tài liệu tham khảo

1. Cleantech Playground, A cleantech utility in Amsterdam North, 02.2013., Metabolic [Ngôn ngữ: tiếng Anh]: <https://www.metabolic.nl>
2. Tender Buiksloterham, Meest Duurzame Drijvende Woonwijk, 19.08. 2013, Amsterdam [Ngôn ngữ: tiếng Hà Lan]
3. <https://www.arcam.nl/en/amsterdam-eeen-korte-geschiedenis/>
4. <https://greenprint.schoonschipamsterdam.org>
5. <https://schoonschipamsterdam.org>
6. <http://www.spaceandmatter.nl>
7. <https://dornob.com/amsterdam-wants-to-create-europes-most-sustainable-floating-neighborhood/>
8. <https://blog.nationalgeographic.org/2014/05/05/geography-in-the-news-polder-salvation/>
9. <https://www.waterstudio.nl/tag/schoonschip/>
10. <https://psmag.com/environment/are-the-floating-houses-of-the-netherlands-a-solution-against-the-rising-seas>
11. <https://vimeo.com/307104409>
12. https://www.youtube.com/watch?v=oacdHI83DNI&fbclid=IwAR3Yh5Br2ncP21Gcx4Yz5p8k7pV-S1P7ABwZAr6UU170eZDXV_EKy_FQw
13. https://www.dw.com/en/floating-homes-in-amsterdam/av-50379661?fbclid=IwAR2SfdatMuE9N7Kv6ENs_kkw695ijNN8yaW45d3jTUEjuhP6RBZjDja7xk0

Nhận diện yếu tố địa điểm trong kiến trúc định cư...

(tiếp theo trang 13)

giá trị đặc trưng của VHXX bản địa (phong tục, tập quán, lối sống; nghệ thuật diễn xướng, lễ hội, trò chơi dân gian,...).

Căn cứ vào quá trình lịch sử, sự hình thành các dải đồng bằng từ lưu vực của những con sông và sự chia cắt bởi những dãy núi mà khu vực duyên hải BTB được phân thành các tiểu vùng VH: Xứ Thanh; Xứ Nghệ; Xứ Bình Trị Thiên.

Tiểu vùng VH xứ Thanh (Thanh Hóa) với dải đồng bằng được bồi đắp bởi sông Chu, sông Mã và chia cắt bởi dãy Tam Điệp phía bắc, Ngọc Sơn phía nam. Tiểu vùng VH xứ Nghệ (Nghệ An và Hà Tĩnh) với dải đồng bằng hình thành từ sông Cả, sông Lam và bị chia cắt bởi dãy Ngọc Sơn phía bắc, Hoành Sơn phía nam.

Tiểu vùng VH Bình-Trị-Thiên, (Quảng Bình, Quảng Trị và Thừa Thiên Huế) được hình thành từ những con sông Gianh, sông Bến Hải, sông Bồ, sông Hiếu, sông Hương và chia cắt bởi dãy Hoành Sơn phía bắc, Bạch Mã phía nam. (Bảng 1)

5. Kết luận

Có thể nói, qua cách tiếp cận từ góc độ địa điểm điểm, ta thấy các yếu tố của địa điểm phản ánh đầy đủ và toàn diện các mặt của môi trường sinh thái (hệ sinh thái tự nhiên) và môi trường văn hóa (hệ sinh thái nhân văn), từ đó thấy rõ vai trò của địa điểm trong việc xây dựng, tổ chức không gian kiến trúc nói riêng và đô thị nói chung.

Xác định rõ các đặc trưng cơ bản của YTĐĐ là cơ sở để khai thác, duy trì, tiếp nối các yếu tố đó vào trong môi trường kiến trúc định cư thông qua các mối quan hệ. Qua đó, KTĐC sẽ thống nhất hữu cơ với địa điểm, không mất đi bản sắc của địa điểm vì những đặc trưng đầy vẫn được duy trì, củng cố và làm rõ nét trong từng không gian.

Nhận diện các yếu tố của địa điểm trong KTĐC ven biển khu vực BTB sẽ góp phần trong việc tạo lập bản sắc, duy trì và truyền tải những giá trị văn hóa bản địa trong quá trình phát triển các khu TĐC nói riêng cũng như xây dựng và phát triển đô thị nói chung./.

Tài liệu tham khảo

1. Đỗ Hậu (2004), Mô hình và giải pháp quy hoạch – kiến trúc các vùng sinh thái đặc trưng ở Việt Nam, Đề tài nghiên cứu khoa học độc lập cấp nhà nước, Hà Nội.
2. Đặng Thái Hoàng (2013), Hiện tượng học kiến trúc, Trang thông tin điện tử Kiến trúc Hội KTSVN.
3. Vũ Hiệp (2015), Tổng quan về lý thuyết nơi chốn trong thiết kế đô thị, Tạp chí Kiến trúc Hội KTSVN, số 328/ 2015, Tr.51-54.
4. Ngô Đức Thịnh (2003), Văn hóa vùng và Phân vùng văn hóa ở Việt Nam, Trung tâm khoa học xã hội và nhân văn quốc gia – Viện nghiên cứu văn hóa dân gian, NXB Trẻ, Hà Nội, Tr. 216-261.
5. Kenneth Frampton (1983), "Towards a Critical Regionalism: Six Points for an Architecture of Resistance", in *The Anti-Aesthetic*. Essays on Postmodern Culture (1983) edited by Hal Foster, Bay Press, Seattle.
6. Speller, G. (2000). A community in transition: A longitudinal study of place attachment and identity process in the context of an enforced relocation. Unpublished PhD thesis, University of Surrey, Guildford, England.
7. Amos Rapoport (1969) "House Form and Culture".
8. Norberg-Schulz (1980), *Genius Loci: Towards a Phenomenology of Architecture*, Rizzoli, New York, USA
9. Norberg-Schulz (1985), *The Concept of Dwelling: On the Way to Figurative Architecture* (New York, Electa/Rizzoli).